

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle merityötä koskevan yleissopimuksen ohjeiston muutosten hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä laiksi merityösopimuslain muuttamisesta ja eräiksi muiksi laeiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle merityötä koskevan yleissopimuksen ohjeiston muutosten hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä laiksi merityösopimuslain muuttamisesta ja eräiksi muiksi laeiksi (HE 42/2020 vp): Asia on saapunut työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- erityisasiantuntija Elli Nieminen, työ- ja elinkeinoministeriö

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö
- liikenne- ja viestintäministeriö
- Etelä-Suomen aluehallintovirasto, työsuojelun vastuualue
- Suomen Konepäällystöliitto ry
- Suomen Laivanpäällystöliitto ry
- Suomen Merimies-Unioni SMU ry

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Suomen Varustamot ry
- Suomen Matkustajalaivayhdistys ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi merityötä koskevan Kansainvälisen työjärjestön vuoden 2006 yleissopimuksen ohjeistoon vuonna 2018 tehdyt muutokset sekä lain niiden lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Ohjeistoon tehtyjen muutosten toimeenpanemiseksi merityösopimuslakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että alukseen kohdistuneen merirosvouksen tai aseellisen ryöstön seurauksena vangitun työntekijän työsuhde ja siihen liittyvä palkanmaksu jatkuu vankeuden aikana.

Valiokunnan mietintö TyVM 9/2020 vp

Esityksessä ehdotetaan myös jo voimassa olevaan merityöyleissopimuksen ohjeistoon perustuvia täsmennyksiä merityösopimuslakiin, merityöaikalakiin ja työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annettuun lakiin. Lisäksi ehdotetaan teknisiä muutoksia merimiesten vuosilomalakiin, merimiespalvelulakiin ja valtion varoista korvattavista merimiesten matkakustannuksista annettuun lakiin.

Merityöyleissopimuksen ohjeiston muutokset tulevat kansainvälisesti voimaan 26.12.2020. Muutosten voimaansaattamista koskeva laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana. Tarkoitus on, että mainittu laki ja merityösopimuslain merityöyleissopimuksen ohjeiston muutokseen perustuvat muutokset tulisivat voimaan samanaikaisesti yleissopimuksen ohjeiston muutosten kansainvälisen voimaantulon kanssa. Muut esityksessä ehdotettavat lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.7.2020.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyy kansainvälisen työjärjestö ILO:n merityötä koskevan yleissopimuksen (jäljempänä merityöyleissopimus) ohjeistoon vuonna 2018 tehtyjen muutosten voimaansaattamisen. Lisäksi esityksellä täsmennetään jo voimassa olevaan merityösopimukseen perustuvaa merityötä koskevaa lainsäädäntöä ILO:n asiantuntijakomitean edellyttämällä tavalla ja tehdään merityötä koskeviin lakeihin joitakin teknisiä muutoksia.

Merityöyleissopimuksen uuden ohjeiston toimeenpanemiseksi merityösopimuslakia (756/2011) ehdotetaan muutettavaksi siten, että alukseen kohdistuneen merirosvouksen tai aseellisen ryöstön seurauksena vangitun työntekijän työsuhde ja siihen liittyvä palkanmaksu jatkuu vankeuden aikana. Valiokunta kannattaa työntekijöiden etujen turvaamista ennalta odottamattomien tilanteiden varalta ja pitää ehdotettuja muutoksia tarpeellisina ja tärkeinä.

Suomen lainsäädäntö ei nykyisellään täysin kata jo voimassa olevan merityösopimuksen edellytystä merenkulkijoiden valitusten käsittelystä aluksilla siltä osin kuin työntekijä haluaa valittaa jostakin muusta kuin työsuojelun tai työturvallisuuden piiriin kuuluvasta kysymyksestä. Lainsäädäntöön ei sisälly myöskään vaatimusta valitusmenettelyä koskevan ohjeen antamisesta työntekijälle. Esityksen mukaan työntekijälle on jatkossa annettava ohje siitä, miten työntekijä voi valittaa työnantajan merityötä koskevan lainsäädännön vastaisesta menettelystä. Valiokunta pitää ehdotettua muutosta tärkeänä ja korostaa selkeitä ohjeita ja menettelytapoja ongelmallisten tilanteiden ratkaisemisessa aluksilla.

Voimassa oleva merityöyleissopimus edellyttää tarkennuksia myös merityöaikalakiin ja kotimaanliikenteen työaikalakiin. Täsmennykset selkeyttävät saadun selvityksen mukaan työsuojeluvälivonnassa todettuja ongelmallisia tilanteita sekä työntekijöiden että työnantajien kannalta.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää ehdotettuja muutoksia ja täsmennyksiä tärkeinä ja tarpeellisina ja ehdottaa merityöyleissopimuksen ohjeistoon vuonna 2018 tehtyjen muutosten sekä lakiehdotusten hyväksymistä muuttamattomina.

Valiokunnan mietintö TyVM 9/2020 vp

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy hallituksen esityksessä HE 42/2020 vp tarkoitetun merityötä koskevan vuoden 2006 yleissopimuksen ohjeistoon vuonna 2018 tehdyt muutokset.

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 42/2020 vp sisältyvät 1.—7. lakiehdotuksen.

Helsingissä 14.5.2020

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Anna Kontula vas
varapuheenjohtaja Katja Taimela sd
jäsen Kim Berg sd
jäsen Bella Forsgrén vihr
jäsen Tuomas Kettunen kesk
jäsen Rami Lehto ps
jäsen Niina Malm sd
jäsen Hanna-Leena Mattila kesk
jäsen Anders Norrback r
jäsen Arto Satonen kok
jäsen Ruut Sjöblom kok
jäsen Riikka Slunga-Poutsalo ps
jäsen Sofia Virta vihr
varajäsen Mikko Lundén ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marjaana Kinnunen